

Lastensuojelun sijaishuollon erityistason laitoshoido

Lastensuojelun sijaishuollon laitoshoidolla tarkoitetaan sijoitettujen lasten ympärivuorokautista hoitoa, jonka tulee olla lastensuojelulain (417/2007), sosiaalihuoltolain (1301/2014) ja yksityisistä sosiaalipalveluista annetun lain (922/2011) mukaista.

Erityistason laitoshoidon sijoitetulla lapsella on vakavaa oirehdintaa kuten esimerkiksi aggressiivista tai asosiaalista käytöstä, voimakasta psyykkistä oireilua, neuropsykiatrisia haasteita, rikostaustaa tai runsasta päihteiden käyttöä. Lapsella voi olla sellaista vakavaa oirehdintaa, jolla hän on itselleen tai muille uhaksi. Lapsella voi olla eri kulttuuritaustoja. Lapsella saattaa olla vaikeuksia kiinnittyä hänen tarvitsemiinsa palveluihin ja hän tarvitsee aikuisjohtoisia, selkeitä rajoja ja toiminnan rakenteita. Myös lapsen vanhemmilla voi olla merkittäviä vanhemmuuden haasteita ja/tai vanhemmat tarvitsevat ammattilaisten neuvoja ja ohjausta oman lapsensa kanssa toimimiseen.

Erityistason laitoshoidon tulee edistää lapsen kokonaisvaltaista kuntoutumista siten, että lapsen terveys, psyykkiset voimavarat, itsetunto, sosiaalisuus, omatoimisuus, kyky käydä koulua ja suhteet omaan verkostoon kohenevat lähtötilanteeseen nähden. Erityistason laitoshoidon tulee tarjota lapselle turvallista ja kuntouttavaa arkea ja mahdollisimman pysyviä ihmissuhteita.

Erityistason laitoshoidon sijoitettuja lapsia hoitaa koulutettu henkilökunta ympärivuorokautisesti. Erityistason laitoshoidon yksikössä toimii hoito- ja kasvatustehtävissä olevaa henkilökuntaa enemmän kuin perustason laitoshoidon yksikössä. Lisäksi erityistason laitoshoidon yksikössä on suuntauduttu johonkin/ joihinkin myöhemmin tässä palvelunkuvauksessa mainittaviin erityisasiantuntemuksen osa-alueisiin.

Erityistason laitoshoidon tarjoavassa yksikössä tulee olla vähintään tämän palvelunkuvauksen mukainen henkilöstömitoitus, erityisasiantuntemus siltä osa-alueelta, johon yksikössä on suuntauduttu sekä moniammatillinen henkilökunta. Erityistason laitoshoidon yksikkö voi tarjota myös erityisen huolenpidon jaksoja Valviran suositusten mukaisesti.

Palveluntuottajalla on toimialueensa aluehallintoviraston (AVI) tai Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston (Valvira) lupa ympärivuorokautisen sosiaalipalvelun tuottamiseen viimeistään sopimuskauden alkaessa.

Palvelun ja palveluntuottajan toiminnan on täytettävä lainsäädännön sekä viranomaismääräysten ja -ohjeiden palvelulle asettamat vaatimukset, joihin palveluntuottaja on velvollinen perehtymään.

Palvelun tarjoamista ohjaavat keskeiset säädökset ja ohjeistukset on lueteltu alla:

- Lastensuojelulaki (417/2007)
- Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä (817/2015)
- Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä (504/2002)
- Laki yksityisistä sosiaalipalveluista (922/2011)
- Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000)
- Tietosuojalaki (1050/2018)
- Julkisuuslaki (621/1999)
- Perhehoitolaki (263/2015)
- Sosiaalihuoltolaki (1301/2014)
- Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta (361/1983)
- Sosiaalihuoltoasetus (607/1983)
- Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä (784/2021)
- EU:n tietosuoja-asetus (2016/679)
- Pelastuslaki (379/2011)
- Elintarvikelaki (297/2021)
- Työturvallisuuslaki (738/2002)
- Työterveyshuoltolaki (1383/2001)
- Yksityisten sosiaalipalvelujen ja julkisten vanhuspalvelujen omavalvontasuunnitelman sisältöä, laatimista ja seurantaa koskeva määräys 1/2014 (Valvira)
- Määräys omavalvontasuunnitelmaan sisällytettävistä selvityksistä ja vaatimuksista 2/2015 (THL)
- Lasten itsemäärämisoikeuden toteutuminen lastensuojelun sijaishuollossa, ohje 3/2013 (Valvira)
- Lastensuojelun ympärivuorokautinen hoito ja kasvatusta, valtakunnallinen valvontaohjelma 2012-2014 (Valvira)
- Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallinen valvontaohjelma 2020-2023 (Valvira)
- Turvallinen lääkehoito: Opas lääkehoitosuunnitelman laatimiseen 2021/6 (STM)
- YK:n lasten oikeuksien sopimus

- Lastensuojelun laatusuositus 2019, <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-4067-3>

Jättämällä tarjouksen tarjoaja sitoutuu kaikkiin tällä liitteellä mainittuihin laatuvaatimuksiin, vaatimusten tulee täytyä viimeistään mahdollisen sopimuskauden alkaessa. Ehdottomat laatuvaatimukset tullaan todentamaan sopimuskauden aikana vuosittaisella ohjaus- ja valvontakäynnillä yksikössä.

1. HENKILÖKUNTA JA KOULUTUS

Henkilöstömitoitus hoidettavaa lasta kohden on hoito- ja kasvatustehtävissä vähintään 1,3 (tai korkeampi, mikäli voimassa olevassa lainsäädännössä tai yksikön toimintaluvassa näin säädetään) yksikkökohtaisesti. Vähimmäismitoitukseen lasketaan työsuhteessa oleva koulutettu henkilöstö. Pelkästään hallinnollisia tehtäviä tekevää johtajaa, vapaaehtoistyöntekijöitä, siviilipalvelushenkilöitä, oppisopimusopiskelijoita, harjoittelijoita tms. ei lasketa mitoitukseen.

Henkilöstömitoitus lasketaan seuraavasti: hoito- ja kasvatustehtävissä olevien määrä jaettuna lasten lukumäärällä. Esimerkki: yksikössä on kokoaikaisia työntekijöitä 9 ja lapsia 7 $\rightarrow 9:7 = 1,3$. Henkilöstömitoitusta laskettaessa otetaan huomioon todellinen työaika/kokoaikainen työaika. Kaksi puolikasta työaikaa (osa-aikainen) tekevää työntekijää lasketaan yhdeksi työntekijäksi. Henkilöstömitoituksen osalta toimintayksikön toimiluvassa mainittu henkilöstömäärä on sitova, josta ei tule poiketa, mikäli hoidettavien lasten lukumäärä vähenee.

Kullakin asuinyksiköllä on myös aluehallintoviraston ohjeen mukainen asuinyksikkökohtainen yöaikainen henkilöstöresurssi.

Hoito- ja kasvatustehtävistä vastaavalta johtajalta (LsL § 60) vaaditaan sosiaalihuoltolain 46 a § 3 mom. mukaisesti soveltuva korkeakoulututkinto, alan kokemus (yhteensä vähintään kolmen (3) vuoden työkokemus lastensuojelun avo- tai sijaishuollosta) ja riittävä johtamistaito (koulutukseen sisältynyt tai sen lisäksi hankittu johtamiskoulutus tai käytännön kokemuksen kautta hankittu johtamistaito). Todistus työkokemuksesta ja koulutuksesta on oltava tilaajan saatavilla. Myös lupaviranomaisen hyväksymä koulutus voidaan hyväksyä kelpoisuuden tuottavaksi koulutukseksi.

Palveluntuottaja vakuuttaa, että sen johtohenkilöitä tai edustus-, päätös- tai valvontavaltaa käyttäviä henkilöitä ei ole tuomittu rikosrekisteristä ilmenevällä lainvoimaisella tuomiolla mistään hankintalain (1397/2016) 80 § mainitusta rikoksesta.

Vastuuhenkilön lisäksi mitoitukseen laskettavasta hoito- ja kasvatustehtävissä olevasta henkilökunnasta vähintään 50 %:lla on sosiaali- ja terveystieteiden tutkinto (AMK, laillistettu ammattihenkilö) tai muu lupaviranomaisen hyväksymä soveltuva korkeakoulututkinto (esim. AMK yhteisöpedagogi) tai entinen vastaava opistoasteen tutkinto ja näistä vähintään kahdella (2) on sosiaalialan tutkinto (AMK, laillistettu ammattihenkilö). Yksiköllä tulee olla käytettävissä riittävässä määrin laillistetun terveydenhuollon ammattihenkilön työpanosta ja lääkehoidon osaamista turvallisen lääkehoidon toteutumiseksi.

Henkilöstöllä on voimassa olevat yksikkökohtaiset lääkeluvat.

Muulla hoito- ja kasvatustehtävissä olevalla henkilökunnalla on tehtävään soveltuva muu ammatillinen perustutkinto. Henkilökunnan kelpoisuusvaatimuksissa on otettava huomioon toimintayksikön asiakaskunnan erityistarpeet ja toiminnan luonne. Mitoitukseen laskettavasta hoito- ja kasvatustehtävissä olevasta henkilökunnasta vähintään kahdella (2) on vähintään kahden (2) vuoden työkokemus lastensuojelun sijaishuollosta. Hoito- ja kasvatustehtävissä on sekä miehiä että naisia.

Yksikössä tulee olla moniammatillista henkilökuntaa tavoitteellisen ja kuntouttavan sijaishuollon toteuttamiseksi: esimerkiksi mielenterveys- ja päihdetyöhön syventynyt sairaanhoitaja, psykologi, päihdetyöntekijä, toimintaterapeutti, perheterapeutti tai perhetyöntekijä. Palveluntuottajan tulee huolehtia, että koko henkilöstöllä on riittävä koulutus ja osaaminen huomioiden asiakkaiden erityistarpeet sekä laitoksen toiminnan luonne ja profiloituminen.

Yksikössä ylläpidetään ajantasaista listaa henkilökunnasta, sekä henkilökunnan koulutuksesta ja työkokemuksesta. Lista on pyydettyessä tilaajan saatavilla. Henkilökunnalla on säännöllinen ulkopuolinen työnohjaus. Palveluntuottajalla on kirjallinen suunnitelma henkilökunnan työkykyä ylläpitävästä ja henkilökunnan pysyvyyteen tähtäävästä toiminnasta.

Palveluntuottajan tulee ilmoittaa lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle lapsen omaohjaajan ja muiden lapsen ja perheen kanssa työskentelevien työntekijöiden vaihtumisesta.

2. YKSIKÖN ERITYISASiantuntemus

Erityistason laitoshoidon yksiköllä tulee olla erityisasiantuntemusta vähintään yhdessä seuraavista osa-alueista (A, B, C, D ja E). Näistä vaihtoehtoista voi valita korkeintaan kaksi. Lisäksi voi tarjota optioita, jotka on kuvattu kohdassa F.

A Lapsi- ja tai nuorisopsykiatrisen osaaminen

Yksiköllä on valmiudet hoitaa sellaisia lapsia ja nuoria, jotka tarvitsevat kuntoutuakseen psykiatrista erityisasiantuntemusta psyykkisen hyvinvoinnin heikkenemisen ja sosiaalisen vuorovaikutuksen ongelmien vuoksi. Yksiköllä on valmiudet antaa ohjausta myös lapsen verkostolle lapsen psykiatrisen oireilun kohtaamiseen arjessa. Yksiköllä on toimiva yhteistyö sijaintikunnan terveydenhuollon palvelujärjestelmän kanssa ja lasten- ja nuorisopsykiatrisen erikoislääkärin palvelut ovat tarpeenmukaisesti saatavissa.

Hoito- ja kasvatustyötä tekevällä vakinaisella henkilökunnalla on joko perustutkintoon sisältyvä mielenterveystyön suuntautuminen tai tähän osa-alueeseen liittyvä ammatillinen täydennyskoulutus. Täydennyskoulutus tulee olla suoritettuna sopimuskauden ensimmäisen vuoden aikana. Koulutuksen minimipituus on 5 päivää, koulutuksen ei tarvitse olla yhtäjaksoinen.

Erityisosaaminen on oltava todennettavissa arjessa näkyvin apukeinoin.

B Neuropsykiatrisen osaaminen / vammaistyön tuntemus

Yksiköllä on valmiudet hoitaa lasten neuropsykiatrista ja neuropsykologista vaativatasoista oireilua. Lapsella on esimerkiksi ADHD, Aspergerin syndrooma, lapsuusiän autismi, viitteitä autismin kirjosta tai neuropsykiatriseen häiriöön viittaavaa oirehdintaa. Lapsella saattaa olla kontakti-, kommunikointi-, oppimis-, toiminnanohjaus-, ja käyttäytymisvaikeuksia. Yksiköllä on valmiudet antaa ohjausta myös lapsen verkostolle lapsen neuropsykiatrisen oireilun kohtaamiseen arjessa. Yksikössä työskentelee tämän osa-alueen asiantuntevaa henkilökuntaa. Yksiköllä on toimiva yhteistyö sijaintikunnan terveydenhuollon palvelujärjestelmän kanssa ja tämän osa-alueen mukaiset erikoislääkärin palvelut ovat tarpeenmukaisesti saatavissa.

Hoito- ja kasvatustyötä tekevällä vakinaisella henkilökunnalla on joko perustutkintoon sisältyvä neuropsykiatriaan liittyvä suuntautuminen tai tähän osa-alueeseen liittyvä ammatillinen täydennyskoulutus. Täydennyskoulutus tulee olla suoritettuna sopimuskauden ensimmäisen vuoden aikana. Koulutuksen minimipituus on 5 päivää, koulutuksen ei tarvitse olla yhtäjaksoinen.

Erityisosaaminen on oltava todennettavissa arjessa näkyvin apukeinoin.

C Käytöshäiriöisten lasten kuntoutus

Yksiköllä on valmiudet hoitaa käytöshäiriöisiä, kuljeskelevia, lieviin rikoksiin syyllistyneitä ja myös aggressiivisia ja väkivaltaisesti oirehtivia lapsia. Yksiköllä on valmiudet antaa ohjausta myös lapsen verkostolle lapsen käyttäytymiseen liittyvien haasteiden kohtaamiseen arjessa. Yksikössä työskentelee tämän osa-alueen asiantuntevaa henkilökuntaa. Yksiköllä on toimiva yhteistyö sijaintikunnan terveydenhuollon palvelujärjestelmän kanssa ja tämän osa-alueen mukaiset erikoislääkärin palvelut ovat tarpeenmukaisesti saatavissa.

Hoito- ja kasvatustyötä tekevällä vakinaisella henkilökunnalla on joko perustutkintoon sisältyvä tähän osa-alueeseen liittyvä suuntautuminen tai tähän osa-alueeseen liittyvä ammatillinen täydennyskoulutus. Täydennyskoulutus tulee olla suoritettuna sopimuskauden ensimmäisen vuoden aikana. Koulutuksen minimipituus on 5 päivää, koulutuksen ei tarvitse olla yhtäjaksoinen.

Erityisosaaminen on oltava todennettavissa arjessa näkyvin apukeinoin.

D Päihdeosaaminen

Yksikkö on suuntautunut erityisasiantuntemukseltaan päihdetyöhön ja siellä on osaamista sekä valmiuksia hoitaa lapsia ja nuoria, joilla on päihteiden käyttöön liittyviä erityisiä ongelmia ja oireita. Yksikössä työskentelee päihdetyön erityishenkilökuntaa. Yksiköllä on toimiva yhteistyö sijaintikunnan terveydenhuollon palvelujärjestelmän kanssa ja tämän osa-alueen mukaiset erikoislääkärin palvelut ovat tarpeenmukaisesti saatavissa.

Hoito- ja kasvatustyötä tekevällä vakinaisella henkilökunnalla on joko perustutkintoon sisältyvä tähän osa-alueeseen liittyvä suuntautuminen tai tähän osa-alueeseen liittyvä ammatillinen täydennyskoulutus. Täydennyskoulutus tulee olla suoritettuna

sopimuskauden ensimmäisen vuoden aikana. Koulutuksen minimipituus on 5 päivää, koulutuksen ei tarvitse olla yhtäjaksoinen.

Erityisosaaminen on oltava todennettavissa arjessa näkyvin apukeinoin.

E Muu erityisasiantuntemus

Yksikkö on suuntautunut erityisasiantuntemukseltaan johonkin muuhun osa-alueeseen kuin yllä mainittuihin. Yksiköllä on valmiudet antaa ohjausta myös lapsen verkostolle lapsen oireilun kohtaamiseen arjessa. Yksikössä työskentelee tämän osa-alueen asiantuntevaa henkilökuntaa. Yksiköllä on toimiva yhteistyö sijaintikunnan terveydenhuollon palvelujärjestelmän kanssa ja tämän osa-alueen mukaiset erikoislääkärin palvelut ovat tarpeenmukaisesti saatavissa.

Hoito- ja kasvatustyötä tekevällä vakinaisella henkilökunnalla on joko perustutkintoon sisältyvä tähän osa-alueeseen liittyvä suuntautuminen tai tähän osa-alueeseen liittyvä ammatillinen täydennyskoulutus. Täydennyskoulutus tulee olla suoritettuna sopimuskauden ensimmäisen vuoden aikana. Koulutuksen minimipituus on 5 päivää, koulutuksen ei tarvitse olla yhtäjaksoinen.

Erityisosaaminen on oltava todennettavissa arjessa näkyvin apukeinoin.

Kuvaus erityisasiantuntemuksesta ladattava tarjouspyynnölle.

F Kiireellinen laitoshoido/ päivystystyö (optiona tarjottava)

Yksiköllä on valmiudet hoitaa päivystyksellisesti tai kiireellisesti sijoitettuja lapsia. Henkilökuntaa tulee olla riittävästi työvuoroissa, koska kiireellisesti sijoitetut lapset ohjautuvat yksikköön ennakoimattomasti ja suunnittelemattomasti. Kiireellisen sijoituksen prosessissa painottuvat nopeatempoisuus ja arviointityö. Yksikössä tulee olla asiantuntemusta kriisityöstä sekä perhetyön osaamista. Perhetyön tavoitteena on perheen osallistaminen ja sitouttaminen työskentelyyn. Lisäksi kiireellisen sijoituksen aikainen työskentely sisältää runsaasti moniammatillista verkostotyötä.

Yksiköstä raportoidaan säännöllisesti ja riittävän useasti lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle. Yksikössä tulee olla luotettavat menetelmät lapsen voinnin ja

kokonaisvaltaisen tilanteen arviointiin ja tehtävä arviointi on dokumentoitava hyvin. Yksikössä on lyhyessä ajassa kartoitettava monipuolisesti lapsen tilanne ja tehtävä arvio lapsen jatkotuen tarpeista yhdessä lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kanssa.

Yksikössä tulee olla sellaiset vastaanottotilat, joiden käyttö ei häiritse yksikössä jo sijoitettuina olevia lapsia esimerkiksi yöaikaan. Lisäksi yksikön henkilökunnalla tulee olla valmius toimia tilanteissa, joissa lapsen käyttäytyminen on niin hallitsematonta, ettei se ole henkilökunnan toimesta rajattavissa esimerkiksi kiinnipidoin.

Hoito- ja kasvatustyötä tekevällä vakinaisella henkilökunnalla on joko perustutkintoon sisältyvä tähän osa-alueeseen liittyvä suuntautuminen tai tähän osa-alueeseen liittyvä ammatillinen täydennyskoulutus. Täydennyskoulutus tulee olla suoritettuna sopimuskauden ensimmäisen vuoden aikana. Koulutuksen minimipituus on 5 päivää, koulutuksen ei tarvitse olla yhtäjaksoinen.

Erityisosaaminen on oltava todennettavissa arjessa näkyvin apukeinoin.

3. TILAT, SIJAINTI JA TURVALLISUUS

Toimintayksikön tulee sijaita kohtuullisen välimatkan ja/tai hyvien kulkuyhteyksien päässä, noin 300 km etäisyydellä Porin torilta. Tämä tarkoittaa sitä, että yksikössä on mahdollista käydä vierailulla, neuvottelussa tai valvontakäynnillä kymmenessä tunnissa (10 h) julkisia kulkuneuvoja käyttäen. Käynti sisältää edestakaisen matkan ja kaksi tuntia työskentelyaikaa perillä. Yksikkö sijaitsee Suomessa.

Palvelut tuotetaan palveluntuottajan tiloissa. Yksiköllä on turvalliset ja asianmukaiset toimitilat, jotka sopivat terveydellisiltä ja muilta olosuhteiltaan tässä palvelunkuvauksessa kuvattuun toimintaan. Jokaisella yksikköön sijoitetulla lapsella on oma huone.

Palveluntuottajalla on sisäisen ja ulkoisen uhan varalle kirjalliset turvallisuusohjeet, jotka ovat osa henkilökunnan perehdytystä. Lisäksi palveluntuottaja ohjeistaa henkilökuntaa ja yksikössä asuvia lapsia säännöllisesti siitä, kuinka heidän tulee toimia hätätilanteissa.

Palveluntuottaja huolehtii siitä, että henkilökunnalla on koulutusta ja osaamista hoidollisiin, turvallisiin kiinnipitoihin ja lisäksi palveluntuottajalla tulee olla toimintaohjeet läheltä piti - tilanteiden ja mahdollisten väkivaltatilanteiden läpikäyntiin asianosaisten ja tarvittaessa myös muiden sijoitettujen lasten kanssa.

Palveluntuottajan tulee huolehtia siitä, että työntekijöiden ja muiden asuinyksikköön sijoitettujen lasten turvallisuuden takaamiseksi asuinyksikössä tulee olla riittävästi koulutettua henkilökuntaa ympärivuorokautisesti.

Toimintayksiköllä on sisäisen ja ulkoisen uhan varalle kirjallinen turvallisuussuunnitelma, joka on osa henkilökunnan perehdytystä. Asuinyksikön henkilökunta huolehtii toimintavalmiudesta ja ohjaa asukkaita, kuinka toimia hätätilanteessa. (Sosiaalihuollon palvelujen turvallisuus, Terveysten- ja hyvinvoinnin laitos (THL). Ohjaus 19/2016.) Palveluntuottajalla on laadittuna pelastussuunnitelma ja valmiussuunnitelma häiriötiloja ja poikkeusoloja varten.

4. SIOITUS- JA HOITOPROSESSI

Palveluntuottaja antaa sijoitetulle lapselle tämän yksilöllisyyttä, turvallisuudentunnetta, yksityisyyttä ja osallisuutta kunnioittaen Lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain (361/1983) 1 §:n mukaiset kasvu- ja kehitysedellytykset. STM:n lastensuojelun laatusuosituksen (2019:8) mukaisesti palveluntuottaja sitoutuu toteuttamaan palvelussa asiakkaan oikeutta osallisuuteen ja länmukaiseen itsenäiseen päätöksentekoon sekä tukemaan asiakkaan mahdollisuutta itsemääräämisoikeuteen.

Palveluntuottaja on linjannut omissa toimintaperiaatteissaan noudattavansa,

- 1) lapsen edun ensisijaisuutta
- 2) lapsen osallisuutta niin, että lapsella on oikeus iästä riippumatta ilmaista näkemyksensä kaikissa häntä koskevissa asioissa. Näkemys tulee ottaa huomioon lapsen iän ja kehitystason mukaisesti. (YK:n lapsen oikeuksien sopimus).

Mikäli sijoitettavan lapsen tilanne sallii, voivat sijoitettava lapsi ja hänen läheisensä tutustua laitokseen ennen sijoituksen alkamista. Tarvittaessa palveluntuottaja sopii yhdessä lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tai mahdollisen edellisen sijaishuoltoapaikan kanssa siitä, miten lapsi siirtyy palveluntuottajan yksikköön.

Palveluntuottaja sitoutuu noudattamaan lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän lapselle laatimaa asiakassuunnitelmaa. Palveluntuottaja laatii lapsen asiakassuunnitelman perusteella tarkemman hoito- ja kasvatussuunnitelman.

Palveluntuottaja huolehtii lapsen perushoidosta ja huolenpidosta sisältäen riittävän ja monipuolisen ravinnon (erityisruokavaliot huomioiden), riittävän levon ja terveydenhoidon. Ruoka- ja nukkumaanmenoajat tulee olla säännölliset. Palveluntuottaja sitoutuu edistämään lasten terveellisiä elämäntapoja ja sitoutuu huolehtimaan lasten fyysisestä ja psyykkisestä hyvinvoinnista. Palveluntuottaja huolehtii lapsen tarvitseman kuntoutuksen järjestämisestä ja osallistuu tarpeen mukaan lapsen kuntoutukseen. Palveluntuottaja huolehtii siitä, että lapselle haetaan hänelle kuuluvat tuet ja palvelut.

Henkilökunta tukee ja huolehtii siitä, että lapsen koulunkäynti, harrastukset ja kaverisuhteet sekä sosiaalinen vuorovaikutus kuuluvat lapsen normaaliin arkeen ja tukevat hänen yksiköllistä kehitystään. Henkilökunta opettaa lapselle ikätasoon sopivaa vastuun ottamista sekä elämän- ja arjentaitoja. Kasvatus- ja hoitotyössä huomioidaan lapsen kulttuuriset tai uskonnolliset lähtökohdat. Palveluntuottaja huolehtii, että lapsella on asianmukaiset ja ikätasoiset varustukset, kuten vaatteet, jalkineet ja harrastus- ja urheiluvälineet.

Yksikkökohtaisesti lapsilla on oltava käytössään tabletti tai kannettava tietokone, joilla he voivat olla yhteydessä viranomaisiin ja muihin heille tärkeisiin palveluverkostoihin. Tätä varten käytössä on oltava internet-yhteys sekä soveltuva videopuhelusovellus.

Palvelujen tuottaja vastaa siitä, että lastensuojelulaitoksessa, jossa sijoitetun lapsen hoito ja huolenpito järjestetään, laaditaan yleinen hyvää kohtelua koskeva suunnitelma osana omavalvontasuunnitelmaa. (Lastensuojelulaki 61 b § (2019/542))

4.1 Omaohjaajat

Jokaisella lapsella on kaksi (2) nimettyä omaohjaajaa, jotka tarjoavat lapselle turvallisia ja pysyviä aikuissuhteita, lämpöä ja kunnioittavaa kohtelua. Omaohjaajasuhde on kasvatuksellinen, hoidollinen ja lasta kannatteleva suhde, joka tarjoaa lapselle mahdollisuuden psyykkiseen ja sosiaaliseen kuntoutumiseen.

Lapsen omaohjaaja(t) pitävät säännöllisesti yhteyttä lapsen perheeseen kertoen esimerkiksi lapsen kuulumisista, arjen sujumisesta ja koulunkäynnistä. Omaohjaajat tekevät säännöllistä ja suunnitelmallista yhteistyötä lapsen vanhempien ja muiden lapselle läheisten henkilöiden sekä viranomaisverkoston kanssa.

4.2 Perhetyö

Vaativassa laitoshoidossa lasta ja lapsen perheen välistä vuorovaikutusta tuetaan säännöllisesti tehtävällä perhetyöllä. Perhetyön tulee sisältää tapaamisia perheen kanssa laitoksen tiloissa tai muussa sovitussa paikassa (mahdollisuuksien mukaan myös perheen kotona), ja sen pitää olla asiakassuunnitelman sekä hoito ja kasvatussuunnitelman tavoitteiden mukaista.

Perhetyöhön tulee olla nimettynä työntekijät, jotka voivat olla osa henkilöstömitoitukseen sisältyvää työryhmää. Säännöllisen perhetyön lisäksi laitoshoidon henkilökunta pitää perheeseen aktiivisesti yhteyttä lapsen arjen asioiden osalta lapsen ja perheen tilanteen huomioiden. Palveluntuottaja huolehtii, että perhetyötä tekevällä työntekijällä on tehtäväänsöveltuva koulutus ja osaaminen.

4.3 Lapsen itsenäistyminen tai siirtyminen pois laitoksesta

Palveluntuottaja tukee lapsen suunnitelmallista siirtymistä seuraavaan elämänvaiheeseen, esim. kotiutumista, toiseen sijaishuoltopaikkaan siirtymistä ja itsenäistymistä. Kaikki lapselle palvelujakson aikana ostetut vaatteet, apuvälineet, harrastusvälineet, henkilökohtaiset tarvikkeet jne. ovat lapsen omaisuutta ja annetaan poistuvalla lapselle mukaan. Palveluntuottaja sitoutuu hoitamaan yksikköön sijoitettua lasta siihen asti, kunnes lapsi siirtyy yksiköstä muualle, kuitenkin vähintään sopimuksenmukaisen irtisanomisajan (1kk).

Erityistason laitoshoidossa huolehditaan lapsen kasvatuksesta ja taitojen opettamisesta lapsen ikä- ja kehitystason mukaisesti. Laitoksen tulee huolehtia siitä, että itsenäistymistyöskentely aloitetaan täysi-ikäisyyttä lähestyvän lapsen kanssa riittävän ajoissa. Itsenäistyvää lasta autetaan sopivan asunnon löytämisessä, ja hänen kanssaan opetellaan asumiseen liittyviä taitoja, kuten ruuanlaittoa, kodin puhtaanapitoa ja vaatehuoltoa sekä opetellaan rahankäytön suunnittelua ja haetaan tarvittaessa hänelle kuuluvat taloudelliset etuudet yhdessä. Häntä autetaan löytämään sopiva koulutus- tai työpaikka, tai muu päivätoimintapaikka.

Itsenäistymistyöskentelyn myötä nuorella tulee olla sellaiset perustiedot ja taidot, jotka tukevat nuoren siirtymistä laitoshoidosta itsenäisempään asumiseen tai muuhun nuoren tarpeita vastaavaan asumismuotoon. Taitoja opetellaan myös niiden nuorten kanssa, jotka muuttavat laitoksesta takaisin vanhempien tai muun läheisen luokse. Jälkihuoltoa suunnitellaan yhdessä lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kanssa ja se on kirjattuna asiakassuunnitelmaan.

4.4 Määräaikainen tehostetun hoidon palvelujakso

Lapsen voinnin niin vaatiessa, voidaan hänelle järjestää määräaikainen tehostetun hoidon palvelujakso. Palvelun tilaaja päättää palvelujakson käyttöönotosta. Palvelujakson pituus on 1-3 kuukautta. Jakso suunnitellaan yhdessä lapsen, hänen vanhempiansa, omahoitajien ja sosiaalityöntekijän sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa.

Palveluntuottaja laatii kirjallisen suunnitelman, mistä ilmenevät jakson tavoitteet, aikataulu ja toimenpiteet niiden saavuttamiseksi ja toimittaa tämän sosiaalityöntekijälle. Jakson päätyttyä palveluntuottaja toimittaa sosiaalityöntekijälle kirjallisen arvion siitä, miten jakson tavoitteet on saavutettu.

Palvelujaksoon sisältyy lapselle laadittu oma viikko- ja päiväohjelma missä on huomioitu lapsen erityistarpeet. Koulunkäynnin erityisjärjestelyt turvataan tarpeen mukaan. Lapsella on 2 omahoitajaa. Nimetyt työntekijät työskentelevät lapsen kanssa päivittäin.

Hoidon toteuttamiseksi otetaan käyttöön 1 työntekijän lisäresurssi. On tärkeää, että lapsen kanssa työskentelevät hänelle entuudestaan tutut työntekijät. Palvelun tilaaja vastaa lisäresurssin kustannuksista.

5. POISSAOLOT LAITOKSESTA JA KARKAAMISTILANTEET

Kotiviikonloput ja muut poissaolojaksot laitoksesta vanhempien luo tai muualle suunnitellaan yhdessä sosiaalityöntekijän kanssa. Lapsella on mahdollisuus palata yksikköön, jos kotiharjoittelu tai muu jakso ei suju suunnitelmien mukaan. Lasta ei sijoiteta tilapäisesti muihin palveluntuottajan laitoksiin/yksiköihin lomien, tilajärjestelyiden tms. syiden vuoksi.

Palveluntuottajan on merkittävä kaikki hoitovuorokausihintaan vaikuttavat poissaolot laskuun ja pidettävä niistä kirjaa. Poissaolojen osalta laskutuksen tarkemmat ehdot on määritelty puitesopimuksessa.

Palveluntuottajalla on kirjallinen toimintasuunnitelma mahdollisten karkaamisten varalta. Toimintasuunnitelma on tarvittaessa tilaajan saatavilla.

Palveluntuottaja sitoutuu ilmoittamaan välittömästi lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle tai virka-ajan ulkopuolella päivystävälle sosiaalityöntekijälle, mikäli lapsi tarvitsee sairaalahoitoa, poistuu luvatta yksiköstä tai ei palaa sinne sovitusti.

Palveluntuottaja vastaa ensisijaisesti lapsen aktiivisesta etsimisestä ja hakemisesta viipymättä takaisin yksikköön tai järjestää muutoin lapsen paluun takaisin hoitopaikkaan. Tilaajalle karkaamistilanteesta mahdollisesti aiheutuvat lisäkustannukset, kuten karkaavien lasten turvassa pitämisestä pois hakemista odottaessa tai kuljettamisesta yms. palveluista laskutetaan tai vähennetään palveluntuottajalle maksettavista hoitovuorokausihinnoista. Lasten kuljettamisessa on aina oltava mukana kasvatus-, terveys- tai sosiaalialan koulutuksen saanut työntekijä. Sosiaalityöntekijä/ sosiaalipäivystys voi pyytää poliisilta virka-apua sijaishuoltopaikastaan luvatta pois olevan lapsen löytämiseen.

6. LAADUNHALLINTA

Palveluntuottaja kerää asiakaspalautetta mm. lapsilta, perheiltä ja sidosryhmiltä (mm. varhaiskasvatus, koulu) säännöllisesti vuosittain ja esittää yhteenvedon palautteista tilaajalle pyydettyä. Palveluntuottaja sitoutuu kehittämään palvelun sisältöjä ja laatua yhteistyössä tilaajan, perheiden ja muiden puitesopimuskumppaneiden kanssa sopimuskaudella.

Palveluntuottajalla on käytössään vastaavan johtajan antamat kirjalliset ohjeet asiakastietojen käsittelystä ja noudattavista menettelytavoista ja palveluntuottaja on nimennyt tietosuojavastaavan seuranta- ja valvontatehtävää varten (laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä 784/2021, 20 §).

Toimintayksikössä tarjottava ruoka on riittävää, monipuolista ja Ruokaviraston määrittelemien ravitsemussuositusten mukaista erityisruokavaliot ja lapsen iän huomioon ottaen. Yksikössä kuunnellaan myös lasten ruokatoiveita.

Palveluntuottajalla on yksityisistä sosiaalipalveluista annetun lain (922/2011) 6 § mukainen omavalvontasuunnitelma, ja se on kaikkien nähtävillä. Lisäksi palveluntuottajalla on sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetun lain (159/2007) 19 h §:n mukainen omavalvontasuunnitelma sekä kirjallinen pelastussuunnitelma, jotka ovat pyydettyä tilaajan saatavilla. Palveluntuottaja huolehtii siitä, että kaikki kirjalliset materiaalit päivitetään vuosittain ja aina tarvittaessa.

Uusien työntekijöiden ja sijaisten perehdyttämiseen on käytössä perehdytysohjeet ja yksikössä on kirjallinen perehdytysuunnitelma. Toteutunut perehdytys dokumentoidaan.

Lastensuojelulaitoksella on kirjallinen lääkärin allekirjoittama lääkehoidon toteuttamissuunnitelma. Palveluntuottajan tulee huolehtia, että jokaisella hoito- ja kasvatushenkilökunnan työntekijällä, joka osallistuu yksikköön sijoitettujen lasten lääkehoitoon, tulee olla STM:n turvallinen lääkehoito-oppaan mukainen lääkehoitoon liittyvä osaaminen. Lisäksi palveluntuottaja huolehtii siitä, että lääkehoidon toteuttaminen ja lääkkeiden säilytys on varmistettu STM:n ohjeistuksen mukaisesti.

Toimintayksiköllä on kirjallinen lääkehoidon toteuttamissuunnitelma ja lääkehoidon osaaminen ja toteuttaminen on varmistettu sosiaali- ja terveysministeriön ohjeistuksen (Turvallinen lääkehoito. Opas lääkehoitosuunnitelman laatimiseen. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisu, 2021:6) mukaisesti. Suunnitelma on todennettava tarvittaessa ennen sopimuksen allekirjoitusta.

7. DOKUMENTOINTI JA RAPORTOINTI

Jokaiselle lapselle on laadittu hoito- ja kasvatussuunnitelma, joka on osa asiakassuunnitelmaa, ja joka tarkistetaan säännöllisesti vuosittain ja aina lapsen tuen tarpeen muuttuessa.

Lapsen tilanteesta raportoidaan kuukausittain päivittäisraporttien kera kirjallisesti ja yhdessä lapsen kanssa lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle.

Mikäli tilaaja ottaa käyttöön arviointivälineitä tai –mittaristoja, toimintayksikkö sitoutuu mittariston käyttöönottoon ja säännölliseen toteutukseen. Arvioinnin toteuttamisesta sovitaan tarkemmin lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kanssa.

Palveluntuottajalta edellytetään valtakunnallisen Lasteri-rekisterin käyttöä heti kun se on valtakunnallisesti käytettävissä.

Toimintayksikön sähköisissä asiakastietojärjestelmissä olevia tietoja voidaan käsitellä vain kullekin työntekijälle annettujen henkilökohtaisten salasanoin suojattujen käyttöoikeuksien avulla.

Lapsen asiakirjoja säilytetään huolellisesti lukituissa paloturvallisessa kaapissa ja ne palautetaan sijoittajakuntaan hoitosuhteen päättyessä. Sosiaalihuollon asiakastiedot ovat salassa pidettäviä arkaluonteisia tietoja, ja niitä voidaan luovuttaa sivulliselle vain asiakkaan suostumuksella tai muun lakiin perustuvan oikeuden nojalla (Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 812/2000, 3 luku).

Toimintayksikössä on kirjallinen ohjeistus rajoitustoimenpiteistä ja niistä tehdään viipymättä lastensuojelulain mukaiset päätökset ja kirjaukset tilaajan antamien ohjeiden mukaisesti ja lain edellyttämät vaatimukset huomioiden (LsL 13.4.2007/417, luku 11).

Toimintayksikön säännöt ja seuraamukset on esitetty kirjallisesti ja ne ovat asianosaisten saatavilla. Säännöt käydään yhdessä lasten ja henkilöstön kanssa läpi säännöllisesti. Lisäksi säännöt käydään aina jokaisen lapsen kanssa läpi sijoituksen alussa.

8. JÄLKIHUOLTOJATKUMO

Tarjoaja voi halutessaan tarjota jälkihuoltojatkumoa. Ehtona on, että tarjoaja on ensin tarjonnut ympärivuorokautista laitoshoidoa ja täyttää sille asetetut ehdottomat laatuvaatimukset sekä jälkihuoltoa koskevat vaatimukset.

Jälkihuoltojatkumo on tarkoitettu 18–24 -vuotiaalle nuorelle. Jälkihuoltojatkumopalvelua antaa toimintayksikkö, jossa nuori on ollut sijoitettuna. Jälkihuoltojatkumon käyttöönotosta päättää kunnan sosiaalitoimi. Jälkihuoltotyöskentelyssä toteutetaan nuoren asiakassuunnitelmaa, sekä siinä asetettuja tavoitteita. Toimintayksikön henkilökunta tukee nuorta sitoutumaan omaan suunnitelmaansa ja toimimaan sen mukaisesti. Tavoitteena on nuoren itsenäistymisen tukeminen asumiseen, arkielämän perusasioista huolehtimiseen, opintoihin, työllistymiseen ja muihin nuoren yksilöllisiin tarpeisiin liittyviin kysymyksiin. Henkilökunta myös tukee nuorta tärkeiden ihmissuhteiden verkoston vahvistamisessa siten, että lapsen/nuoren oma verkosto pystyy tukemaan lasta/nuorta jälkihuollon aikana ja sen loputtua.

Työskentelyssä palveluntuottajalla on raportointivastuu asiakkaan asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle. Nuoren jälkihuoltosuunnitelman tavoitteita ja sisältöä tarkistetaan yhdessä nuoren, hänen lähiohjaajansa ja sosiaalityöntekijän kanssa säännöllisesti. Toimintayksikön tulee olla yhteydessä nuoren asioista vastaavaan sosiaalityöntekijään, jos sopimukseen tulee muutoksia tai nuoren tilanne sitä vaatii. Sosiaalityöntekijä määrittää nuoren palvelutarpeen palvelun aikana.

8.1 Sijoitus jälkihuoltona

Palvelua tarjotaan erityistilanteissa nuorille, jotka eivät kykene tai joilla ei ole mahdollisuutta itsenäiseen asumiseen. Lastensuojelun laitoshoidon ehdottomat laatuvaatimukset ovat voimassa myös, kun/jos nuori sijoitetaan jälkihuoltona. Tällöin nuori jää asumaan yksikköön jälkihuoltosuunnitelmassa määritellyksi ajaksi. Sijoituksesta jälkihuoltona tehdään erillinen päätös ja vuorokausihinta on korkeintaan 80 % tarjotusta yksikön vuorokausihinnasta.

8.2 Jälkihuoltotukityö

Jälkihuoltotukityö on tarkoitettu 18–24 -vuotiaalle nuorelle. Jälkihuoltotukityötä tekee laitos, jossa nuori on ollut huostaanotettuna tai sijoitettuna. Jälkihuoltotukityön käyttöönotosta päättää tilaaja.

Tavoitteena on nuoren itsenäistymisen tukeminen asumiseen, arkielämän perusasioista huolehtimiseen, opintoihin, työllistymiseen ja muihin nuoren yksilöllisiin tarpeisiin liittyvissä kysymyksissä. Nuorten itsenäistymistä tukeva työ tapahtuu aina nuoren tarpeen mukaan. Työskentelyssä on huomioitava, että se perustuu aina sosiaalityöntekijän arvioon ja päätökseen sekä ottaa huomioon asiakkaan asiakassuunnitelman ja siinä asetetut tavoitteet.

Jälkihuoltotukityön kesto suunnitellaan 3-6 kuukauden jaksoissa. Asiakastapaamisten lisäksi tukityöhön sisältyy ympärivuorokautinen päivystys. Maksimissaan jälkihuoltotukityö kestää siihen asti kunnes nuori täyttää 25 vuotta

Jälkihuoltotukityöstä tehdään erillinen päätös ja jälkihuoltotukityöstä sovitaan nuoren, nuoren asioista vastaavan sosiaalityöntekijän ja jälkihuollon ohjaajan kanssa. Samalla sovitaan työn tavoitteet ja sisältö, sekä tapaamismäärät viikossa tai kuukaudessa.

Jälkihuoltotukityön hinta sisältää asiakkaan yksilöllisen tarpeen mukaisen ohjauksen, kotikäynnit ja puhelut, verkostoyhteistyön, työn sisällön ja tavoitteiden suunnittelun, matkakulut, kirjaamisen, raportoinnin sosiaalityöntekijälle ja loppuarvioinnin.

Palveluntuottaja laskuttaa tilaajaa kuukausittain jälkikäteen toteutuneen välittömän asiakastyön mukaan (laskutus 0,5 tunnin tarkkuudella, pyöristys lähimpään 0,5 tuntiin). Mikäli asiakastapaaminen ei toteudu sovitun mukaisesti, ei käynnistä makseta.

Jälkihuoltotukityössä ohjaajana toimii erityisesti nuorelle nimetty ammatillinen ohjaaja. Ohjaajalla on tukenaan ja varahenkilönä toinen ammatillinen henkilö. Mikäli jälkihuoltotukityön ohjaaja on asuinyksikön henkilökuntaa, hänen jälkihuoltotukityöhön antama työpanoksensa ei näy työvoiman vajeena asuinyksikössä.

Jälkihuoltotukityöskentely tapahtuu yksilö- tai parityönä asiakkaan tilanne ja avuntarpeen kesto huomioiden. Nuoren asioista vastaava sosiaalityöntekijä arvioi yksilö- tai parityön tarpeen. Työskentelyn toteutumista ja tarvetta arvioidaan tarvittaessa työskentelyn aikana. Palveluntuottajan tulee olla yhteydessä nuoren asioista vastaavaan sosiaalityöntekijään tai sosiaaliohjaajaan, jos tehtyyn sopimukseen tulee muutoksia tai asiakkaan tilanne sitä edellyttää.

Palveluntuottaja lähettää kirjallisen raportin toteutuneista tapaamiskerroista ja palvelun sisällöstä vastuutyöntekijälle kerran kuukaudessa ja aina pyydettyä. Jokaisen asiakastapaamisen sisältö kirjataan. Dokumentoinnin tulee sisältää konkreettisia havaintoja nuoren arjesta työskentelyn viitekehuksesta käsin. On tärkeää kirjata tapahtuneet myönteiset muutokset ja työssä onnistumiset sekä huolenaiheet tai työskentelyn esteet.

Palvelun toteutumista ja työskentelyä arvioidaan yhteistyössä vastuutyöntekijän kanssa. Palveluntuottaja arvioi työskentelyn vaikuttavuutta ja tavoitteiden saavuttamista yhdessä asiakkaan kanssa. Muutostarpeista tai työhön liittyvistä ongelmista ollaan välittömästi yhteydessä vastuutyöntekijään.

Tiedot ovat salassa pidettäviä ja asiakkaalla on oikeus saada tietoja häntä koskevista dokumenteista. Asiakkaan asiakirjoja säilytetään huolellisesti lukituissa tiloissa ja ne palautetaan tilaajalle työskentelyn päättyessä. Sähköisistä asiakastietojärjestelmistä poistetaan kaikki asiakkaan asiakirjat työskentelyn päättyessä.

9. KOULUNKÄYNTI SJOITUKSEN AIKANA

Opetus on joko kunnan opetustoimen järjestämää tai palveluntuottajalla on perusopetuksen järjestämislupa. Lataa lyhyt kuvaus koulunkäyntimahdollisuudesta, mikäli sellainen on. Ei ole ehdoton vaatimus, tieto pyydetään informatiivisena tietona.

Perusturva
Sosiaali- ja perhepalvelut
